

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Δίδεται σήμερα στη δημοσιότητα το νομοσχέδιο του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, κ. Νίκου Παρασκευόπουλου για τη ρύθμιση επειγόντων θεμάτων του ποινικού και του σωφρονιστικού συστήματος. Οι ρυθμίσεις περιλαμβάνουν τα παρακάτω ειδικότερα θέματα:

Κατάργηση των φυλακών τύπου Γ.

Το νομοσχέδιο καταργεί τα «καταστήματα κράτησης Γ' τύπου», καθώς θεωρείται απολύτως επαρκής η αντιμετώπιση του συνόλου των κρατουμένων από το προϋφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, ενώ η δημιουργία αυτού του τύπου φυλακών δημιούργησε αντί να λύσει προβλήματα. Σημειώνεται ότι ήδη με την διάταξη του άρθρου 11 του Σωφρονιστικού Κώδικα (ν. 2776/1999) υπάρχουν ρητές και σαφείς προβλέψεις για την αντιμετώπιση των κρατουμένων που δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στην κοινή διαβίωση και στην εν γένει εύρυθμη λειτουργία του σωφρονιστικού καταστήματος.

Μέτρα για την ελαχιστοποίηση του εγκλεισμού των ανηλίκων.

Το νομοσχέδιο περιλαμβάνει μια σειρά από ρυθμίσεις για τους ανηλίκους με στόχο τον περιορισμό στο ελάχιστο των στερητικών της ελευθερίας ποινών και την ενίσχυση των μέτρων διαπαιδαγώγησης και αρωγής. Η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων μειώνεται και επιδιώκεται ο εγκλεισμός να επιβάλλεται μόνο σε απολύτως εξαιρετικές περιπτώσεις για αδικήματα που απειλούνται με ισόβια κάθειρξη. Παράλληλα αυξάνεται το κατώτατο όριο έναρξης της ποινικής ευθύνης και ενισχύονται οι δυνατότητες που δίνει ο νόμος για την επιβολή αναμορφωτικών μέτρων εκπαιδευτικού και διαπαιδαγωγικού χαρακτήρα σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας.

Ευνοϊκά μέτρα για την απόλυση των κρατουμένων

Το νομοσχέδιο καθορίζει ευνοϊκότερες προϋποθέσεις για την υπό όρο απόλυση κρατουμένων έτσι ώστε να υπάρξει η απολύτως αναγκαία και άμεση αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης. Είναι σήμερα γνωστό ότι οι συνθήκες υπέρμετρου συνωστισμού που επικρατούν στα καταστήματα κράτησης της χώρας δημιουργούν αβίωτες συνθήκες εγκλεισμού που δεν συνάδουν με τις αρχές του κράτους δικαίου. Προβλέπεται ειδικότερα η απόλυση υπό όρο με την συμπλήρωση του ενός δέκατου για ποινές έως τρία έτη, του ενός πέμπτου για ποινές έως πέντε έτη, των δύο πέμπτων για ποινές έως δέκα έτη καθώς και η μείωση του ελάχιστου χρόνου έκτισης για ποινές άνω των δέκα ετών. Επίσης μειώνεται το ελάχιστο όριο που απαιτείται για την απόλυση υπό όρο των κρατουμένων με ποινή ισόβιας κάθειρξης. Σε κάθε περίπτωση λαμβάνεται η

αναγκαία ειδικοπροληπτική μέριμνα για την επιβολή και τήρηση όρων και προϋποθέσεων κατά τη διάρκεια της απόλυσης.

Ευνοϊκά μέτρα και ειδική απόλυση υπό όρους για ασθενείς, υπερήλικες και άτομα με αναπηρίες.

Υπάρχει σήμερα μεγάλη ανάγκη για τη λήψη πρόσθετων μέτρων επιείκειας για τις ειδικές ομάδες των ασθενών κρατουμένων, των υπερηλικών και των ατόμων με αναπηρίες. Οι δυσχερείς συνθήκες διαβίωσης που επικρατούν στα καταστήματα κράτησης βιώνονται απ' αυτούς ακόμα δυσμενέστερα καθώς το σωφρονιστικό σύστημα αδυνατεί να τους παρέχει προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες τους συνθήκες κράτησης καθώς και την αναγκαία ιατρική περίθαλψη. Προκειμένου να υπάρχει μια άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος παράλληλα με την αναζήτηση λύσεων στην κατεύθυνση των δομικών παρεμβάσεων, το νομοσχέδιο προβλέπει μια σειρά από διατάξεις όπως:

- Την επέκταση της δυνατότητας κατ' οίκον έκτισης της ποινής που ήδη προβλέπεται σε περιορισμένη έκταση με τους ειδικούς όρους που προβλέπει ο νόμος.
- Τον ευεργετικό υπολογισμό ημερών εργασίας για κρατούμενους που λόγω της κατάστασης της υγείας τους αδυνατούν να εργαστούν.
- Την ειδική απόλυση υπό όρους για κρατούμενους με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, 67% και άνω και με ποσοστό 50% και άνω, με ειδικές διαβαθμίσεις, εφόσον διακριβωθεί ότι η παραμονή τους στο κατάστημα κράτησης καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής λόγω της κατάστασης της υγείας τους.

Αντιμετώπιση του προβλήματος των «φιλοξενουμένων» αλλοδαπών στις φυλακές.

Στις φυλακές της χώρας παραμένουν, σήμερα, εκτός των κρατουμένων, και 506 «φιλοξενούμενοι» υπό απέλαση αλλοδαποί, οι οποίοι παρά το γεγονός ότι έχουν εκτίσει την ποινή τους, είναι σε δυσμενέστερο νομικό καθεστώς, αφού δεν υπόκεινται πλέον στις εγγυήσεις του σωφρονιστικού κώδικα και ως εκ τούτου δεν μπορούν να εργαστούν, δεν μπορούν να λάβουν άδειες κ.ο.κ. Αυτή η «φιλοξενία»-κράτηση μπορεί να διαρκέσει, σήμερα, μέχρι 18 μήνες, διάστημα που είναι εξαιρετικά παρατεταμένο, επιβαρύνει το σωφρονιστικό σύστημα και αντιβαίνει στις προστατευτικές διατάξεις του Συντάγματος και τη ΕΣΔΑ. Με το νομοσχέδιο, θεσμοθετείται η υποχρέωση των αρχών να δρουν έγκαιρα, δηλ. πέντε μήνες πριν τον χρόνο της υφ' όρον απόλυσης, ώστε να προετοιμάζεται η απέλαση (π.χ. έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων) ή να διαπιστώνεται το ανέφικτο αυτής. Παράλληλα τίθεται ανώτατο όριο κράτησης ενός μήνα ή το πολύ τριών μηνών, αν ο αλλοδαπός παρεμποδίζει την προετοιμασία της απέλασής του. Διευκολύνεται έτσι η ομαλή λειτουργία των φυλακών, με την αποσυμφόρηση από άτομα που δεν εκτίουν ποινές, και προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα των αλλοδαπών.

Μέτρα που διευκολύνουν την επιλογή της απεξάρτησης αντί της φυλάκισης

Το νομοσχέδιο προβλέπει τον ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής για κρατούμενους που συμμετέχουν σε πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης από ναρκωτικά με στόχο να υποστηριχθεί η θεραπευτική τους προσπάθεια. Παράλληλα προβλέπονται ρυθμίσεις για την πιο αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων του νόμου περί εξαρτησιογόνων ουσιών (Ν. 4139/13) για κρατούμενους που έχουν ήδη ολοκληρώσει θεραπευτικό πρόγραμμα απεξάρτησης ή επιθυμούν να συμμετέχουν ή παρακολουθούν τέτοιο πρόγραμμα μέσα στη φυλακή καθώς και για την αναστολή εκτέλεσης της ποινής για πράξεις που τελέστηκαν πριν την έναρξη της θεραπευτικής προσπάθειας με την εισαγωγή σε θεραπευτικό πρόγραμμα.

Αντιμετωπίζεται ποινικά η πρόκληση βλάβης με συνεχή σκληρή συμπεριφορά (bullying).

Ποινικοποιείται η συνεχής σκληρή συμπεριφορά εφόσον προξενεί όχι μόνο σωματική κάκωση αλλά και βλάβη της σωματικής ή ψυχικής υγείας. Βαρύτερη ποινή επιβάλλεται αν το θύμα είναι ανήλικο ή ανυπεράσπιστο ή ήταν υπό την επιμέλεια ή την εξουσία του δράστη καθώς και αν η βλάβη προήλθε από κακόβουλη παραμέληση των υποχρεώσεων του δράστη (εγκατάλειψη).

Παράλληλα επιχειρείται η αντιμετώπιση φαινομένων βίας που λαμβάνουν χώρα σε καταστήματα κράτησης όπως έχουν συστήσει διεθνείς και οργανισμοί και εθνικοί φορείς.